TBMM
ANAVATAN PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 26.12.2005
Sayı: 09/130

7/11792

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Hilmi GÜLER** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 26.12.2005

Emin ŞİRİN
İstanbul Milletvekili

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi GÜLER, 20 Aralık 2005 tarihinde TBMM'nin 37. Birleşiminin Beşinci Oturumunda yapmış olduğu konuşmada "...Ben, bunu, her televizyonda her açıkoturumda anlattım, Mecliste kaç kere anlattım; şimdi de, yarın, kitap halinde, hepinizin, milletvekillerinin kutularına bunları koyacağız, ayrıca internette de bunu yayınlayacağız; her şeyimiz açık... " , "...İsterseniz elinize verelim; arzu ederseniz elinize veririm" dediği belgede ifadeleri yer almaktadır.

"Öte yandan, 54 bar basınç yerine 51 bar basınçta teslim alınacak doğal gazın uygun işletme basıncına getirilmesi için, Kırklareli'nde tesis edilen ilk kompresörün daha fazla enerji tüketeceği, diğer bir deyişle daha fazla yakıt gazı kullanacağının iddia ve ifade edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, Batı Hattı tek bir hat olup, bu tek hattan üç ayrı anlaşma ile doğal gaz alınmaktadır.

Gazexport ile yapılan 6 milyar m^3 lük anlaşmaya göre; bu gazın orjinal teslim basıncı, ifade edildiği üzere 54 bardır, ancak, satıcının yılda 60 gün süre ile 50.5 bar da gaz verme hakkı vardır.

Turusgaz ile ilgili 7.5 milyar m^3 lük ve 0,5 milyar m^3 lük anlaşmalarda ise; orjinal teslim basıncı 51-53 bardır, ancak satıcının 60 gün süreyle 50 barda doğal gaz verme hakkı bulunmaktadır.

Aynı borudan üç ayrı anlaşma ile Rus Doğal Gaz ithalatı yapılır iken, farklı basınçların elde edilemeyeceği aşikar olup, iki anlaşmada zaten doğal gazın 51 barda teslim edilebileceği bu sözleşmelerin bir gereğidir.

Kaldı ki, 19 Kasım 2003 tarihli zeyilnamelerin ekinde bulunan ilgili ünitenin hesaplamalarına göre, fiili giriş basıncının düşmesinden, sadece Kırklareli kompresör istasyonunun etkilendiği ve her bir bar düşüşü için (teslim noktasındaki) kompresör istasyonunun yakacağı ilave gaz miktarının, günlük olarak, yaklaşık 1000 m3 olacağı anlaşılmaktadır. Bu anlaşmaların büyüklüğü içerisinde, bunun eleştiri konusu yapılması ve öne çıkartılması; ya iş ve hesap bilmezliktir veya bilmez görünmektir.

Ayrıca, 60 gün süreyle bir anlaşmada 50.5 bar, diğer iki anlaşmada ise, 50 bar da gaz teslim hakkı, anlaşmanın Gazexport'a tanıdığı bir hak olarak Gazexport tarafından her yıl 1 Ocak tarihinden başlamak üzere, Botaş için basıncın en çok sorun olduğu kritik dönem olan kış ayları boyunca kullanılmaktadır. Her üç anlaşmanın da gaz teslim basıncının 51 bar'a eşitlenmesi ile satıcının kritik kış dönemlerinde kullandığı 50 ve 50.5 bar'dan gaz teslimatına son verilmiş, tüm yıl boyunca gazın teslim basıncı 51 bar olarak belirlenmiştir.

Aslında; satıcı taraf için basıncın problem olduğu, ancak 60 gün boyunca 50 ve 50.5 barda gaz verme hakkının bulunduğu kış dönemi için teslim basıncının, Kasım 2003 protokolleri ile 51 bara yükseltilmesi, satıcının elindeki hakkın büyük kısmının alınması anlamına gelmektedir.

Ancak, eksik teslimatlarda, Kasım 2003 protokollerine kadar; parasal indirimlerin, anlaşmalar gereği satıcı tarafından düzenlenen faturalara uygulanması gerekmekte iken, bu konuda Rus tarafı herhangi bir adım atmamış, bu nedenle Botaş'ın Rusların yerine geçerek parasal indirimler için tek taraflı bir işlem tesis etmesi mümkün olmamıştır. Nitekim, bu konuda yıllardan beri, Turusgaz ve Gazexport'un eksik teslimatları ile ilgili olarak çeşitli nedenlere dayandırılan itirazlar sebebiyle düzenli bir uygulama sağlanamamış ve eksik teslimatlar, her fiyat revizyonu döneminde Botaş tarafından pazarlık konusu olarak gündeme getirilmiştir.

Kasım 2003 protokolleri ile eksik teslimat halinde; karşı tarafın anlaşmalarda tarif edilen şekilde uygulanacak işlemi tesis etmemesi halinde, Botaş'a tek taraflı olarak, bir sonraki ayın faturasından parasal indirimi direkt olarak yapma imkanı yaratılmıştır. Nitekim, Kasım 2003 protokolleri ile işlerlik kazandırılan eksik teslimatlar hususunda, o tarihten sonra düzenli bir uygulamaya geçilmiş, şu an Gazexport'un gerekli parasal indirimleri yapmaması halinde Botaş tarafından gerekli işlem tesis edilmektedir. Düzenli olarak yapılan söz konusu indirimler de, her halükarda Botaş adına bir kazanç özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla, bu konu ile ilgili olarak işletme maliyeti artışına sebep olma iddiası mesnetsizdir."

Diğer taraftan TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu tarafından yayınlanmış bulunan raporun 736-737 sayfalarında ;

"Ağustos 2002 tarihinde Rusya ile yapılan Fiyat Revizyonunda ise; Temmuz 2000 tarihinde BOTAŞ'ın, hem GAZEXPORT hem TURUSGAZ için fiyat indirimi isteğini yazılı bildirdiği halde, BOTAŞ Yönetiminin bu durumu dikkate almadan fiyat indirimini anlaştıkları tarih olan Eylül 2002'den başlattığı, Temmuz 2000 Eylül 2002 tarihleri arasında Rusya Federasyonu'ndan 2 yıl 2 aylık toplu olarak alınması gereken yaklaşık 166 Milyon $ dan vazgeçildiği, fiyat indirimlerinin seçimlere yetiştirilmesi kaygısı ile düşük oranda tutulduğu, indirim oranının ortalama % 6 olduğu, 1994 yılında Ruslar'a % 25 fiyat artışı verildiği ve toplu para ödendiği, karşılıklılık ilkesine göre en aşağı % 12-15 indirim alınmasının gerektiği, fiyat revizyonlarının bir sonraki fiyat görüşmelerine kadar sürdüğü ve bu sürenin minimum 3 yıl olduğu sözleşmede yer almasına karşın, yapılan fiyat revizyonunun Eylül 2002 - 01.01.2005 tarihleri arasında geçerli kılındığı, yani 2 yıl 4 ay gibi kontrata uymayan bir süre ile sınırlandırıldığı, bundan da öte yapılan fiyat revizyonu ile 1.1.2005 tarihinde hiç bir görüşme ve müzakere yapmadan Ruslara otomatik % 6 gibi bir fiyat artışı verilerek bir sonraki fiyat pazarlığının bu fiyat üzerinden yapılmasına imkan sağlandığı, Kontrattaki 54 bar'lık basıncın 51 bar'a indirildiği, bu nedenle BOTAŞ'ın işletme masraflarının artacağı, BOTAŞ'ın da bu artışı nihai tüketiciye yansıtacağı, BOTAŞ Asgari Alım Taahhüdü kadar doğal gazı ancak alabilir iken bütün rakamları daha yüksek olan kontrat miktarından hesaplayarak elde edilecek kazançların yüksek gösterildiği, buna ilave olarak 10 yılda iki fiyat revizyon hakkının da tek fiyat revizyonu kullanımına indirildiği anlaşılmıştır."

7/11792

TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu, bu raporları mesnet olarak kabul ederek TBMM Genel Kurulu'na bazı eski bakanların Yüce Divan'da yargılanmaları konusunda tavsiyede bulunmuş ve Genel Kurul'da kendisine verilen bilgiler çerçevesinde bazı eski bakanların Yüce Divanda yargılanmalarına onay vermiştir. Birçok bürokrat ta söz konusu bu raporda yapılan suçlamalar çerçevesinde yargılanmakta veya yargılanmayı beklemektedir.

Ancak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın yapmış olduğu ve yukarıda bir bölümü verilen açıklamalara bakıldığında iki soru ortaya çıkmaktadır.

Sorular:

1- TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu raporu bulguları ve vardığı netice doğru mudur? Yanlış mıdır?
2- TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu raporunda bahsi geçen konular doğru ise, mevcut Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın beyanı mı yanlıştır?